

ภาคผนวก ค.

บทความที่นำเสนอในที่ประชุมวิชาการ

คุณลักษณะพื้นที่ที่สามของชุมชนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)

The characteristics of the Third Place of the communities in Thammasat University
(Rangsit Campus)

นาย ภาณุพงษ์ เอกบุศย์ และ รศ. จันทนี เพชรานนท์

Mr. Paranpong Ekaboot, Assoc.Prof. Janthanee Bejrananda

ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)

Interior architecture, Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University

บทคัดย่อ

ตามนโยบายการพัฒนาการศึกษาของคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบของทักษะชีวิต ทักษะสังคม สมรรถนะพื้นฐานที่ข้ามพ้น ความรู้วิชาการที่หาไม่ได้จากการเรียนในห้องเรียน เพื่อหาแนวทางการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ ดังกล่าวโดยใช้แนวความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะพื้นที่ที่สามของ Ray Oldenburg งานวิจัยนี้ได้ ทำการศึกษาหาความสอดคล้องคุณลักษณะของพื้นที่กิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต) กับคุณลักษณะพื้นที่ที่สาม และศึกษาความต้องการคุณลักษณะทางกายภาพของ ชุมชนต่อพื้นที่กิจกรรมที่สนับสนุนให้เกิดพื้นที่ที่สาม โดยใช้การสำรวจเพื่อประเมินความสอดคล้อง คุณลักษณะพื้นที่กิจกรรมตามทฤษฎี พบว่าพื้นที่กลุ่มตัวอย่าง 6 พื้นที่ พบความสอดคล้องกับ คุณลักษณะพื้นที่ที่สามร้อยละ 84.01 โดยคุณลักษณะพื้นที่ที่มีกิจกรรมการสนทนา และพื้นที่ที่ เข้าถึงได้ง่ายและสะดวกมีความสอดคล้องมากที่สุด คือร้อยละ 93.75 และคุณลักษณะของพื้นที่ที่ มีกลุ่มคนที่มาประจำ มีความสอดคล้องน้อยที่สุดร้อยละ 63.20

ผลการสำรวจความต้องการคุณลักษณะทางกายภาพของชุมชนต่อพื้นที่กิจกรรมในพื้นที่ที่ สามจากแบบสอบถาม 389 ตัวอย่าง พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อการพัฒนาหรือส่งเสริมให้ มีพื้นที่ที่สามภายในมหาวิทยาลัยร้อยละ 96.90 โดยต้องการให้พัฒนาอาคารเรียนรวมหรืออาคาร

คุณลักษณะพื้นที่ที่สามของชุมชนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)
นายภาณุพงษ์ เอกบุศย์

ที่ตั้งอยู่บริเวณส่วนกลางของมหาวิทยาลัยใกล้ทางเดินหลักเป็นพื้นที่ที่สาม เปิดบริการ 24 ชั่วโมง จัดพื้นที่ให้มีโต๊ะสี่เหลี่ยมผืนผ้ายาวเพื่อใช้ในการสนทนาเป็นหลัก แบ่งแยกพื้นที่ระหว่างอาจารย์ บุคลากรและนักศึกษา และมีส่วนขายอาหารและบริการอินเทอร์เน็ต โดยรูปแบบการออกแบบ ภายในเน้นการใช้วัสดุตกแต่งและเครื่องเรือนไม้สีธรรมชาติ โทนสีอบอุ่นและสดใส มีผนังกระจก

Abstract

According to the education development policy of the Higher Education Commission of the Ministry of Education to promote learning in the form of life skills, social skills, basic competency which cannot get from learning in the classroom. This research brings about an idea of Ray Oldenburg, the Characteristics of the Third Place, together with the observation results from questionnaires by the university students, as a guideline to develop the social arena in Thammasat University (Rangsit Campus). This research studied an agreement between the characteristics of activity areas in Thammasat University (Rangsit Campus) and the characteristics of Third Place as well as the community physical characteristics which help promotion of Third Place from the answers through questionnaires.

The assessment of the agreement of the characteristics of activity areas and the Third Place from six sample areas appears that 84.01 percentages are in harmony, by which conversation activity and convenient accessibility are in highly agreement counting for 93.75 percentages while the lowest is the regulars numbering at 63.20 percentages.

The exploration of physical characteristics of community preferred for the area of the Third Place from 389 samples appears that community is in agreement with the development of Third Place in the University numbering at 96.90 percentages while development of Learning Center or a building situated on the central area of the University and near main sidewalk is the goal. The building should be open for services 24 hours and provide tables with attached benches for conversation activities. It should have an area for students separated from lecturers and university personnel. There

should be foods for sale and internet service. The interior should be decorated with natural color woods, warm and bright color tones, and transparent glass wall.

คำสำคัญ (Keywords)

พื้นที่ที่สาม (Third Place) คุณลักษณะพื้นที่ (physical characteristics)

1. ที่มาและความสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการมีแนวทางการพัฒนา การศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มุ่งเน้นส่งเสริม การเรียนรู้ในรูปแบบของทักษะชีวิต ทักษะ สังคม ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ที่ นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน กระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา เกิดขึ้นในสามพื้นที่ คือการเรียนรู้ในห้องเรียน การเรียนรู้ด้วยตัวเอง และการเรียนรู้จากการ สนทนากับบุคคลอื่น ทั้งนี้การพัฒนา ความคิดและการเรียนรู้ของนักศึกษาขึ้นอยู่กับ ปัจจัยสองส่วน คือความพยายามของ นักศึกษาเอง และคุณลักษณะของ สภาพแวดล้อม ทั้งจากเพื่อนและ สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยที่ส่งเสริมให้ เกิดการแลกเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์กันใน ประสบการณ์ต่างๆ การเรียนรู้นอกห้องเรียน เกิดจากการพบปะพูดคุยกันเองระหว่าง นักศึกษา อาจารย์ และบุคคลอื่นอย่างอิสระ ซึ่งมีส่วนช่วยในการเรียนรู้ด้านการปรับตัว

ของนักศึกษาและการเรียนรู้ในความ รับผิดชอบต่อชุมชน การที่นักศึกษาได้มี โอกาสสนทนาอย่างอิสระนั้นนอกจากจะมีส่วน ช่วยสร้างเสริมพัฒนาการของนักศึกษาแล้ว ชุมชนของมหาวิทยาลัยเองยังได้ถูกสร้างขึ้น ในพื้นที่การสนทนา หากบ้านเป็นพื้นที่แรก ที่เรียนหรือที่ทำงานคือพื้นที่ที่สอง พื้นที่ที่ ชุมชนรวมตัวกันและมีการสนทนาอย่างอิสระ นี้คือพื้นที่ที่สาม (Third Place) ในพื้นที่ที่ สามสำหรับนักศึกษาจะได้มีโอกาสทดสอบ แนวคิดต่างๆ โดยไม่ติดกับสภาพแวดล้อมที่ เป็นทางการและลำดับชั้น เหมือนใน ห้องเรียน การไม่มีโครงสร้างในพื้นที่ที่สามนี้ ทำให้เกิดความเท่าเทียมของคนในพื้นที่ ทุก คนจะรับฟังกันอย่างเท่าเทียม การเรียนรู้ของ นักศึกษาในพื้นที่ที่สามจะช่วยเตรียมความ พร้อมให้นักศึกษาสำหรับการเริ่มใช้ชีวิตใน ชุมชนและในอาชีพการงานในอนาคตที่ จำเป็นต้องเรียนรู้การสร้างสัมพันธ์ใหม่ขึ้นกับ คนอื่นๆ จากการศึกษาคุณประโยชน์และ ความสำคัญของการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ นอกห้องเรียนนี้พอสรุปได้ว่ากระบวนการ

เรียนรู้ที่สำคัญส่วนหนึ่งเกิดจากการสนทนา
ซึ่งมีประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนรู้และ
การปรับตัวของนักศึกษา
การที่จะให้กิจกรรมใดหรือ
พฤติกรรมใดเกิดขึ้นนั้น เราจะต้องมีสถานที่ที่
จัดเตรียมไว้เพื่อรองรับกิจกรรมหรือ
พฤติกรรมนั้นไม่เช่นนั้นกิจกรรมนั้นก็ยากที่
จะเกิด(ตามแนวคิดของ Roger barker นัก
สังคมวิทยาชาวอเมริกัน) ดังนั้นเราจะเห็นถึง
ความจำเป็นของการส่งเสริมให้มีพื้นที่เพื่อ
รองรับปฏิสัมพันธ์การสนทนาดังกล่าว
ข้างต้น จากการสังเกตเห็นคุณลักษณะที่
สอดคล้องของพื้นที่ที่สามและพื้นที่การเรียนรู้
นอกห้องเรียนแบบมีปฏิสัมพันธ์นี้ ทำให้
งานวิจัยนี้ได้นำเอาคุณลักษณะของพื้นที่ที่
สามมาศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาพื้นที่
กิจกรรมภายในชุมชนมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต) โดยใช้กรอบ
แนวคิดทฤษฎีพื้นที่ที่สามเป็นแนวทาง
การศึกษาและพัฒนา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่ประจักษ์ของ
พื้นที่กิจกรรมภายในชุมชนมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต) ตามกรอบแนวคิด
คุณลักษณะพื้นที่ที่สามของ Dr. Ray
Oldenburg

2.2 เพื่อสำรวจความต้องการคุณลักษณะ
ของพื้นที่กิจกรรมของชุมชนมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต) ที่สนับสนุนให้เกิด
พื้นที่ที่สามตามกรอบแนวคิดคุณลักษณะ
พื้นที่ที่สามของ Dr. Ray Oldenburg

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ขอบเขตทางกายภาพของพื้นที่ที่เข้า
ทำการสำรวจคุณลักษณะที่ประจักษ์ของ
พื้นที่กิจกรรมภายในชุมชน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)
ตามกรอบแนวคิดคุณลักษณะพื้นที่ที่สาม
ของ Dr. Ray Oldenburg คือขอบเขตทาง
กายภาพในกลุ่มอาคารที่สำรวจที่สัมพันธ์กับ
พฤติกรรมการทำงานและพักอาศัยของ
ประชากร โดยกำหนดระยะห่างรัศมีมากที่สุด
โดยรอบอาคารที่มีผลในเชิงบวกต่อการ
ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กันของคนในพื้นที่
ตามแนวคิดทฤษฎีการออกแบบสภาพ
แวดล้อมเพื่อกำหนดพฤติกรรมของผู้ใช้ ดังนี้

3.1.1 ภายในระยะรัศมีห่างจากกลุ่มอาคาร
ทางการศึกษาของแต่ละคณะไม่เกิน 50
เมตร

3.1.2 ภายในระยะรัศมีห่างจากกลุ่มอาคาร
หอพักภายในมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์
(ศูนย์รังสิต) ไม่เกิน 50 เมตร

3.2 ขอบเขตทางกายภาพของกลุ่มประชากร
 ศึกษาที่เข้าทำการสำรวจความต้องการ
 คุณลักษณะของพื้นที่กิจกรรม
 ของชุมชนมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ (ศูนย์
 รังสิต) ที่สนับสนุนให้เกิดพื้นที่ที่สามตาม
 กรอบแนวคิดคุณลักษณะพื้นที่ที่สามของ Dr.
 Ray Oldenburg คือ ขอบเขตทางกายภาพ
 ภายในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์
 (ศูนย์รังสิต) อันได้แก่ ทางทิศเหนือติดกับ
 แนวเขตสถาบันเทคโนโลยี AIT ทางทิศ
 ตะวันออกติดถนนพหลโยธิน ทางทิศใต้ติด
 ถนนเชียงราก และทางทิศตะวันตกติดถนน
 เอเซียเนกมส์

4. การศึกษาแนวคิดทฤษฎีคุณลักษณะ ของพื้นที่ที่สามของ Dr. Ray Oldenburg

การศึกษาแนวคิดทฤษฎีนี้เพื่อทำ
 ความเข้าใจคุณลักษณะร่วมในพื้นที่ที่สาม
 ทั้งนี้เพื่อใช้กำหนดตัวแปร โดยการศึกษาใน
 แต่ละคุณลักษณะเพื่อให้ได้รายละเอียด
 องค์ประกอบย่อยในแต่ละคุณลักษณะครบ
 ทุกประเด็น ทางผู้วิจัยได้แยกรายละเอียด
 การพิจารณาองค์ประกอบย่อยออกเป็น 2
 ส่วน คือคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่
 และคุณลักษณะของกิจกรรมหรือพฤติกรรม
 ของชุมชนในพื้นที่

พื้นที่ที่สาม คือสถานที่ที่คนในชุมชน
 มารวมตัวกันอย่างอิสระไม่เป็นทางการ
 พบปะสังสรรค์กันอย่างเป็นกันเอง และ

กิจกรรมหลักคือการสนทนา พื้นที่ที่สามนี้จะ
 ถูกนิยามได้ก็ต่อเมื่อมีผู้เข้ามาใช้พื้นที่เป็น
 ประจำ บรรยากาศในพื้นที่รื่นเริงและมีความ
 เป็นมิตร ทั้งนี้ นักสังคมศาสตร์ Dr. Ray
 Oldenburg ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับ
 คุณลักษณะของพื้นที่ที่สามไว้ 8 คุณลักษณะ
 ดังนี้

4.1 พื้นที่ตรงกลาง (On the Neutral Ground)

คุณลักษณะของพื้นที่ตรงกลาง คือ
 สถานที่ที่ชุมชนมารวมตัวกันอย่างไม่เป็น
 ทางการแต่ละคนมีความอิสระที่จะมาหรือจะ
 ไป ไม่มีใครที่ต้องทำหน้าที่เป็นเจ้าของพื้นที่
 สถานที่นี้จะทำให้คนยังคงความรู้สึกเป็น
 ส่วนตัวอยู่ในการพบเจอเพื่อน ถ้าหากชุมชน
 ใดไม่มีพื้นที่ตรงกลางนี้การมีปฏิสัมพันธ์กัน
 ในชุมชนก็จะไม่ค่อยมี คนในชุมชนก็จะไม่
 ค่อยได้พบกันเพราะไม่มีสถานที่มารองรับ

4.2 มีความเสมอภาค (The Leveler)

พื้นที่ที่ภายในมีความเสมอภาค คือ
 คุณลักษณะของสถานที่ที่มีความเสมอภาค
 กันภายในพื้นที่ของผู้คนที่เข้ามาใช้ ไม่มีการ
 แบ่งแยกคนออกจากกัน ไม่มีการแบ่งหรือ
 จำกัดคนในการเข้าใช้พื้นที่ ในสถานที่นี้จะ
 เปิดโอกาสให้คนได้มีปฏิสัมพันธ์กันกว้างมาก
 ขึ้นไม่จำเป็นต้องเฉพาะกับคนที่มีสถานะ
 เดียวกัน ในสถานที่นี้คนที่เข้ามาสามารถ
 ได้รับความสุขจากคนในพื้นที่แทนคนที่บ้าน

หรือที่ทำงานหรือได้มีโอกาสเรียนรู้เพื่อนร่วมงานหรือแม้แต่อาจารย์ ในมุมมองอื่นจากที่คุ้นเคยที่เห็นหรือรู้จักในที่ทำงานหรือในห้องเรียน การมารวมตัวกันของชุมชนโดยไร้จุดประสงค์ไม่ว่าสถานะของคนที่เข้ามานั้นจะสูงกว่าหรือต่ำกว่า นอกจากความสุขที่ได้อยู่ด้วยกัน ความสนุกสนานและความโล่งใจของการอยู่ร่วมกันที่นอกเหนือจากจุดประสงค์หน้าที่และบทบาท โอกาสเหล่านี้ให้ประสบการณ์ประชาธิปไตยแก่กลุ่มคนเหล่านี้หรือแก่ชุมชนแห่งนี้ทำให้พวกเขาเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด เพราะสถานะภาพและบทบาทของแต่ละคนที่เข้ามาใช้พื้นที่นี้ไม่มีใครให้ความสำคัญที่จุดนั้น

4.3 กิจกรรมหลักคือการสนทนา (Main Activity is Conversation)

กิจกรรมหลักที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่สามคือการสนทนา การสนทนาจะเป็นการสนทนาที่มีสาระที่น่าสนใจและมีชีวิตชีวา การสนทนาในพื้นที่ที่สามทำให้กระบวนการเสมอภาคสมบูรณ์ กิจกรรมอื่นที่มีในพื้นที่จะเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องหรือสนับสนุนการสนทนาและยังทำให้มีบรรยากาศในการสนทนาที่ดียิ่งขึ้น เช่น การเล่นเกมที่ไม่เคร่งเครียด การเล่นเกมปริศนา หรือกิจกรรมใดๆ ที่ยังคงมีความผ่อนคลายและเกื้อหนุนให้เกิดการสนทนาในระหว่างการทำกิจกรรมนั้นๆ ในขณะที่เดียวกันกิจกรรมที่ไม่เกื้อหนุน

การสนทนาจะไม่พบในพื้นที่ที่สามนี้ เช่น เสียงเพลงที่ดังเกินไป , ตู้เกมส์ หรือการเล่นไพ่ที่เคร่งเครียด เป็นต้น

4.4 การเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก (Accessibility and Accommodation)

คุณลักษณะของพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกคือ สถานที่ที่สามารถเข้าถึงได้สะดวกจากที่พักอาศัยหรือที่ทำงานและมีช่วงเวลาในการให้บริการสอดคล้องกับพฤติกรรมชุมชน พื้นที่ที่สามนั้นจะให้บริการคนในชุมชนในช่วงเวลาที่หมดภาระหน้าที่ที่มีอยู่ในสถาบันพื้นฐานคือครอบครัวและที่ทำงาน ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่พื้นที่ที่สามจะมีช่วงเวลาการเปิดบริการที่ยาวนานใน 1 วันหรือในบางครั้งตลอด 24 ชั่วโมง พื้นที่ที่สามเป็นสถานที่เข้าไปใช้งานได้ไม่ว่าเวลาไหนและผู้ที่เข้าไปใช้มั่นใจได้ว่าจะต้องได้เจอคนรู้จักที่นั่น สถานการณ์ดังกล่าวนี้จะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนขึ้นได้ วิถีชีวิตในชุมชนจึงเกิดขึ้น (Phillip Slater)

4.5 กลุ่มคนที่มาประจำหรือขาประจำ (Regulars)

คุณลักษณะของพื้นที่ที่มีกลุ่มคนมาเป็นประจำคือ คุณลักษณะที่มีกลุ่มผู้ใช้มีพฤติกรรมในการเข้ามาใช้สอยในพื้นที่ที่สามนี้อย่างเป็นทางการมีความคาดหวังของการเข้ามาในพื้นที่ที่จะเจอคนรู้จักซึ่งก็คือคนที่มา

เป็นประจำเหมือนกัน กลุ่มคนเหล่านี้คือ
กลุ่มคนที่ทำให้พื้นที่ที่สามนี้มีจุดเด่นทำให้
พื้นที่มีชีวิตชีวา

4.6 รูปลักษณะที่ธรรมดา (Low Profile)

รูปลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่
สามจะดูเรียบง่ายหรือธรรมดาซึ่งเป็น
คุณลักษณะที่ทำให้ผู้คนมักไม่เห็นถึง
ความสำคัญของพื้นที่ที่สาม พื้นที่ที่สาม
หลายๆแห่งนั้นมีรูปลักษณะที่ทำให้คิดไป
ในทางตรงกันข้ามกับคุณประโยชน์ของมัน
คือมีสภาพที่ไม่น่าประทับใจ ไม่สวยงาม แต่
สำหรับผู้ที่มาเป็นประจำหรือพวกเขาประจำ
นั้น พื้นที่ที่สามนี้จะถือเป็นพื้นที่ธรรมดา ๆ แห่ง
หนึ่งในชีวิตประจำวันของพวกเขา แม้ว่าพวกเขา
จะได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่จากมันก็
ตาม ทักษะที่ดีที่สุดที่สามารถมีต่อพื้นที่ที่
สามได้ก็คือการถือว่ามันเป็นส่วนหนึ่งของ
ชีวิต

4.7 บรรยากาศอารมณ์สนุกสนาน (Mood is Playful)

อารมณ์ที่มีอยู่อย่างต่อเนื่องในพื้นที่
ที่สามนั้นคืออารมณ์ที่มีความสนุกสนาน
บางครั้งความสนุกสนานนั้นชัดเจน เมื่อเห็น
จากผู้ที่กำลังหัวเราะและเอะอะโวยวาย
อยู่ แต่บางครั้งก็เห็นได้ไม่ชัด แต่ไม่ว่าจะเป็น
แบบใดก็ตามอารมณ์ความสนุกสนานนี้ก็ยังมี
มีความสำคัญสูงสุดอยู่ในพื้นที่ที่สามนี้ ความ

รื่นเริงและการยอมรับนั้นจะเป็นสิ่งสำคัญ สิ่ง
นี้ช่วยให้ความอบอุ่นแก่ผู้คนในวงสนทนา

4.8 เป็นเสมือนบ้านที่อยู่นอกบ้าน (A Home Away From Home)

คุณลักษณะของพื้นที่ที่เป็นเสมือน
บ้านที่อยู่นอกบ้านนั้นประกอบด้วย
คุณลักษณะย่อยดังนี้

4.8.1 มีสภาพแวดล้อมอันเป็นที่พอใจ คือ
คุณลักษณะสำคัญของพื้นที่ที่สามซึ่ง
แตกต่างจากบ้าน เพราะบ้านถึงแม้จะขาด
สภาพแวดล้อมอันเป็นที่พอใจบ้านก็ยังเป็น
บ้าน แต่สำหรับพื้นที่ที่สามแล้วไม่สามารถ
ขาดคุณลักษณะสภาพแวดล้อมอันเป็นที่
พอใจไปได้

4.8.2 เป็นศูนย์รวมในการวางแผนจัดการ คือ
สถานที่ที่ผู้มาใช้สามารถจัดการทำงานหรือ
ธุระต่าง ๆ ในพื้นที่นี้ได้

4.8.3 เป็นพื้นที่ที่ให้ความรู้สึกแก่ผู้ใช้ว่า
สามารถควบคุมสภาพแวดล้อมได้ คือ
ความรู้สึกของคนที่ใช้เป็นประจำถึง
ความรู้สึกเหมือนเป็นเจ้าของ
สถานที่ โดยการแสดงออกทางพฤติกรรม
เช่น การจับจองที่นั่ง การเข้าออกในพื้นที่ส่วน
เฉพาะของพนักงานหรือการย้ายปรับเปลี่ยน
ที่นั่งตามการใช้สอยส่วนตัว เป็นต้น

4.8.4 ความรู้สึกที่สามารถฟื้นฟูและเติมพลังงาน คือความรู้สึกในแง่ของการฟื้นฟูจิตใจ ในแง่ของการผ่อนคลายหรือการฟื้นฟูทางสังคมเมื่อเข้ามาในพื้นที่

4.8.5 ความรู้สึกมีชีวิตชีวา หรือ “ความอิสระที่จะเป็น” คือ มีการแสดงออกถึงบุคลิกอย่างกระตือรือร้น การยืนยันถึงตัวตนในสภาพแวดล้อมนั้นๆ เมื่ออยู่ที่บ้านแล้วความอิสระนี้จะปรากฏออกมาในรูปแบบของการจัดแต่งบ้าน สำหรับพื้นที่ที่สามนั้นจะเห็นได้จากการสนทนา คุยเรื่องตลก หยอกล้อ หรือความคึกคะนอง

4.8.6 ความอบอุ่น คือความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากความ เป็นมิตร แรงสนับสนุน และความกังวลที่มีร่วมกัน มันจะส่งออกมาจากการผสมรวมกันระหว่างความสดชื่นและสัมพันธ์ไมตรี และความอบอุ่นนี้จะช่วยเพิ่มความรู้สึกมีชีวิตชีวาขึ้นมาได้ บ้านยังคงเป็นบ้านถึงแม้ว่าจะขาดความอบอุ่น แต่พื้นที่ที่สามนี้จะขาดไม่ได้ ความอบอุ่นที่เราสามารถพบเจอหรือสังเกตเห็นได้ คือสถานที่ที่มีการใช้งานจะมีความอบอุ่นมากกว่าสถานที่ที่ว่างเปล่าไม่มีการใช้งาน

5. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้แบ่งขั้นตอนการ

ดำเนินการออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

5.1 ขั้นตอนการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนการวิจัยนี้มุ่งศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อวัตถุประสงค์หลัก 2 ส่วนคือ บ่งชี้ความสำคัญของการวิจัย และเพื่อหากรอบแนวทางในการดำเนินการวิจัย ทั้งทางกายภาพและทางทฤษฎีให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

5.1.1 เพื่อบ่งชี้ความสำคัญของการวิจัยงานวิจัยนี้ได้แบ่งประเด็นการศึกษาเหตุผลที่มาและและความสำเร็จไว้ด้วยกัน 4 ประเด็น

5.1.1.1 เหตุผลทางนโยบายทั้งของภาครัฐและของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์วิจัย)

5.1.1.2 เหตุผลทางทฤษฎีถึงคุณลักษณะของพื้นที่ที่บ่งชี้สภาพปัญหาของชุมชนมหาวิทยาลัยที่ขาดพื้นที่การเรียนรู้นอกห้องเรียน

5.1.1.3 เหตุผลทางทฤษฎีถึงคุณประโยชน์และความสำคัญของการเรียนรู้ในห้องเรียน

5.1.1.4 เหตุผลทางทฤษฎีถึงความสำคัญของพื้นที่ที่สามกับกระบวนการเรียนรู้

5.1.2 เพื่อหากรอบแนวทางในการดำเนินการวิจัยทั้งทางกายภาพและทางทฤษฎีให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย งานวิจัยนี้ได้แบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็นดังนี้

5.1.2.1 การศึกษาแนวคิดทฤษฎีคุณลักษณะพื้นที่ที่สามของ Dr. Ray Oldenburg เป็นการศึกษาหาคำประกอบร่วมของคุณลักษณะร่วมต่างๆ ทั้งด้านความสัมพันธ์และลำดับความสำคัญเพื่อใช้ในการกำหนดตัวแปรต้นและตัวแปรตามในการทำวิจัย

5.1.2.2 การศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อกำหนดพฤติกรรมของผู้ใช้ เป็นการศึกษาเพื่อกำหนดขอบเขตทางกายภาพในการเข้าทำการสำรวจสภาพที่ประจักษ์ของพื้นที่กิจกรรมภายในชุมชน

5.1.2.3 การศึกษาผังมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต) และรายละเอียดของประชากรภายในชุมชนกับการใช้งานในอาคารเป็นการศึกษาเพื่อกำหนดขอบเขตทางกายภาพและจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจสัมพันธ์กับจำนวนประชากรในพื้นที่

5.2 ขั้นตอนการสำรวจสภาพที่ประจักษ์ของพื้นที่กิจกรรมภายในชุมชน

เพื่อประเมินความสอดคล้องคุณลักษณะของพื้นที่กิจกรรมตามสภาพที่ประจักษ์กับคุณลักษณะของพื้นที่ที่สามตามทฤษฎี โดยใช้เครื่องมือแบบสำรวจ

5.3 ขั้นตอนการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม

เพื่อสำรวจความต้องการคุณลักษณะของพื้นที่กิจกรรมของชุมชนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต) ที่สนับสนุนให้เกิดพื้นที่ที่สาม โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีคุณลักษณะพื้นที่ที่สามของ Dr. Ray Oldenburg เป็นแนวทางการตั้งคำถามโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือแบบสำรวจทำการประเมินความสอดคล้องของคุณลักษณะพื้นที่กิจกรรมที่ทำการสำรวจเป็นค่าร้อยละต่อคุณลักษณะทางทฤษฎี และทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

5.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือแบบสอบถามทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักทางสถิติโดยใช้โปรแกรม SPSS และทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

6. เครื่องมือแบบสำรวจ

6.1 วัตถุประสงค์ของการใช้เครื่องมือแบบสำรวจ

เพื่อประเมินความสอดคล้องของคุณลักษณะพื้นที่กิจกรรมตามสภาพที่ประจักษ์ และคุณลักษณะของพื้นที่ที่สามตามทฤษฎีทั้ง 8 ข้อ โดยในแต่ละคุณลักษณะทำการประเมินความสอดคล้องใน 2 คุณลักษณะย่อยดังนี้

6.1.1 ความสอดคล้องของคุณลักษณะทางกายภาพ (สัดส่วนในการประเมินร้อยละ 50) คือการประเมินความสอดคล้องของคุณลักษณะทางกายภาพที่ประจักษ์กับคุณลักษณะทางทฤษฎี (ทั้งคุณลักษณะทางกายภาพที่รองรับกิจกรรมหรือพฤติกรรมโดยตรงหรือคุณลักษณะทางกายภาพที่มีส่วนเกี่ยวพันให้เกิดกิจกรรมหรือพฤติกรรมนั้น ๆ)

6.1.2 ความสอดคล้องของคุณลักษณะกิจกรรมหรือพฤติกรรม (สัดส่วนในการประเมินร้อยละ 50) คือการประเมินความสอดคล้องของคุณลักษณะของกิจกรรมหรือพฤติกรรมตามที่ประจักษ์ในพื้นที่กับคุณลักษณะทางทฤษฎี (ทั้งกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในขณะที่เข้าทำการสำรวจหรือร่องรอยทางกายภาพที่บ่งชี้กิจกรรมหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่)

6.2 การกำหนดขอบเขตในการเข้าสำรวจ

เพื่อใช้เป็นกรอบการพิจารณาพื้นที่

กิจกรรมที่ต้องการเข้าทำการสำรวจ ทางผู้วิจัยมีแนวทางการกำหนดขอบเขตคุณลักษณะตั้งต้นของพื้นที่ไว้ด้วยกัน 2 แนวทางคือ

6.2.1 ขอบเขตคุณลักษณะของกิจกรรมหรือพฤติกรรมในพื้นที่ คือคุณลักษณะร่วมของกิจกรรมในพื้นที่ที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์นอกห้องเรียน (ตามนโยบายการพัฒนาการศึกษาของภาครัฐ) และกิจกรรมหลักในพื้นที่ที่สาม (ตามคุณลักษณะของพื้นที่ที่สาม) จากกรอบการพิจารณาข้างต้นทางผู้วิจัยจึงกำหนดขอบเขตคุณลักษณะของกิจกรรมหรือพฤติกรรมสำหรับพื้นที่ที่จะเข้าทำการสำรวจไว้คือ จะต้องเป็นพื้นที่ที่มีกิจกรรมการรวมตัวกันนอกห้องเรียนหรือนอกพื้นที่ทำงานและมีกิจกรรมหลักอย่างหนึ่งในพื้นที่คือการสนทนา

6.2.2 ขอบเขตทางกายภาพของพื้นที่ในการเข้าสำรวจคือ คุณลักษณะร่วมของคุณลักษณะทางกายภาพตามทฤษฎีพื้นที่ที่สาม (พื้นที่ที่เข้าถึงได้ สะดวกจากที่พักหรือที่ทำงาน) และคุณลักษณะทางกายภาพตามทฤษฎีการออกแบบอาคารที่กำหนดพฤติกรรมของผู้ใช้ (ระยะทางที่เหมาะสมต่อการมีปฏิสัมพันธ์กันของคนในพื้นที่ทำงาน

คือภายในรัศมี 50 เมตร ภายในอาคารหรือกลุ่มอาคาร) จากกรอบการพิจารณาข้างต้น ทางผู้วิจัยจึงกำหนดขอบเขตคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่กิจกรรมที่จะเข้าทำการสำรวจไว้คือพื้นที่ที่อยู่ในบริเวณกลุ่มอาคารที่ทำงานและอาคารที่พักอาศัยในรัศมี 50 เมตร อันได้แก่

1. กลุ่มอาคารเรียนทางสังคมศาสตร์
2. กลุ่มอาคารเรียนทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
3. กลุ่มอาคารเรียนสุขศาสตร์
4. กลุ่มอาคารหอพักนักศึกษาและบุคลากร

6.2.3 ขอบเขตของช่วงเวลาในการสำรวจคือช่วงเวลาที่ยืดหยุ่นกับพฤติกรรมของชุมชนในการเข้าใช้งานพื้นที่ ทั้งนี้จากกรอบแนวคิดทฤษฎีของพื้นที่ที่สามถึงช่วงเวลาในการเข้ามาใช้พื้นที่ที่สามของชุมชน คือช่วงเวลาที่ว่างจากภาระหน้าที่จากสถาบันหลักทั้งสอง คือครอบครัวและที่ทำงาน จากกรอบแนวคิดข้างต้น ทางผู้วิจัยจึงเลือกช่วงเวลาหลังเลิกเรียนหรือหลังการทำงานของชุมชนในการเข้าสำรวจ โดยกำหนดช่วงเวลาในการเข้าสำรวจคือ 15.00 น. – 18.00 น.

6.3 การประเมินผลข้อมูลจากเครื่องมือแบบสำรวจ

ทำการประเมินผลความสอดคล้องของคุณลักษณะพื้นที่กิจกรรมที่ทำการสำรวจเป็นค่าร้อยละต่อคุณลักษณะพื้นที่ที่สามตามทฤษฎี

7. เครื่องมือแบบสอบถาม

7.1 วัตถุประสงค์ของการใช้เครื่องมือแบบสอบถาม

เพื่อเก็บข้อมูลความต้องการของชุมชนต่อคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่กิจกรรมที่สนับสนุนให้เกิดพื้นที่ที่สามตามกรอบแนวคิดทฤษฎีทั้ง 8 ข้อ โดยในแต่ละคุณลักษณะทำการสำรวจใน 2 คุณลักษณะย่อยดังนี้

7.1.1 คุณลักษณะทางกายภาพที่รองรับกิจกรรมหรือพฤติกรรม

7.1.2 คุณลักษณะทางกายภาพที่เกื้อหนุนให้เกิดกิจกรรมหรือพฤติกรรม

7.2 ประชากรศึกษา

ประชากรศึกษาคือกลุ่มชุมชนที่มีกิจกรรมหลักในส่วนการทำงานสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต) โดยตรงอันประกอบด้วยนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรในแต่ละคณะวิชา จำนวน 31,019 คน และบุคลากรในหน่วยงานนอก

คณะวิชา จำนวน 1,647 คนรวมจำนวน
ประชากรศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 32,666 คน

7.3 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มชุมชนใน
อาคารหรือกลุ่มอาคารที่ประชากรในแต่ละ
ประเภททำงานอยู่ โดยทำการเก็บข้อมูล
แบบสอบถามด้วยวิธีการสุ่มภายในพื้นที่
อาคารตามสัดส่วนกลุ่มประชากรที่แยกตาม
อาคารหรือกลุ่มอาคารที่กลุ่มประชากรในแต่ละ
คณะหรือหน่วยงานนั้น ๆ ทำงานอยู่ ทั้งนี้
จากจำนวนประชากรทั้งหมด 32,666 คน
ผู้วิจัยต้องใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดอย่างน้อย
381 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลจริง 389 คน
(ในการประมาณค่าโดยให้มีความ
คลาดเคลื่อนในการเลือกตัวอย่างไม่เกิน 5%
ณระดับความเชื่อมั่น 95%)

7.4 กรอบการพิจารณาช่วงเวลาในการ เข้าเก็บข้อมูล

จากข้อจำกัดของระยะเวลาการวิจัย
การกำหนดช่วงเวลาในการสำรวจจึงมี
ข้อจำกัดที่จะต้องกำหนดให้สัมพันธ์กับ
ช่วงเวลาของขั้นตอนการวิจัยเป็นหลัก คือ
ช่วงเวลา

7.5 กรอบการพิจารณาสถานที่ในการ แจกแบบสอบถาม

ในการแจกแบบสอบถาม เพื่อให้
เข้าถึงตัวกลุ่มประชากรที่ต้องการศึกษาและ
ลดความเบี่ยงเบนข้อมูลจากการได้รับข้อมูล
จากกลุ่มอื่น จึงกำหนดขอบเขตทางกายภาพ
ในการแจกแบบสอบถามตามกลุ่มอาคารที่
ทำงานของกลุ่มประชากรศึกษา

ตารางที่ 1

แสดงรายละเอียดจำนวนกลุ่มตัวอย่างสัมพันธ์กับพื้นที่ที่ทำการสำรวจด้วยเครื่องมือแบบสอบถาม

ลำดับ	พื้นที่ทำการสำรวจด้วยเครื่องมือแบบสอบถาม	นักศึกษา	บุคคลากร	รวมประชากรในพื้นที่	อัตราของส่วนประชากร	จำนวนตัวอย่าง
1	ทันตแพทยศาสตร์	367	13	380	1.20%	5
2	นิติศาสตร์	4,609	124	4,733	14.50%	56
3	พยาบาลศาสตร์	453	75	528	1.60%	6
4	พาณิชยศาสตร์และการบัญชี	3,633	145	3,778	11.60%	45
5	แพทยศาสตร์	999	367	1,366	4.20%	16
6	รัฐศาสตร์	1,695	80	1,775	5.40%	21
7	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3,273	296	3,569	10.90%	42
8	วิศวกรรมศาสตร์	2,660	148	2,808	8.60%	33
9	ศิลปกรรมศาสตร์	337	30	367	1.10%	4
10	ศิลปศาสตร์	3,099	261	3,360	10.30%	40
11	เศรษฐศาสตร์	1,907	122	2,029	6.20%	24
12	สหเวชศาสตร์	588	102	690	2.10%	8
13	สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา	662	47	709	2.20%	9
14	สังคมสงเคราะห์ศาสตร์	1,622	77	1,699	5.20%	20
15	สาธารณสุขศาสตร์	405	28	433	1.30%	5
16	สถาบันภาษา	328	60	388	1.20%	5
17	สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร	57	29	86	0.30%	1
18	วารสารศาสตร์	1,281	65	1,346	4.10%	16
19	สถาปัตยกรรมศาสตร์	859	116	975	3.00%	12
20	หน่วยงานนอกคณะวิชา	0	1,647	1,647	5.00%	19
	รวม	28,834	3,832	32,666	100.00%	389

8. ข้อจำกัดของการวิจัย

8.1 ข้อจำกัดของการกำหนดกลุ่มประชากร

ชุมชนภายในมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย กลุ่มคนในหลาย ๆ ภาคส่วน อันได้แก่ นักศึกษา อาจารย์ บุคลากรของมหาวิทยาลัย บุคลากรภายนอก นักธุรกิจ , นักวิชาการจากภายนอก เป็นต้น ความหลากหลายในองค์ประกอบของชุมชน มีส่วนไม่มากก็น้อยต่อคุณลักษณะของชุมชน การเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนของนักศึกษา มิได้จำกัดอยู่เฉพาะแต่ในกรอบของนักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่การเรียนรู้มีปฏิสัมพันธ์สนทนากับกลุ่มคนหรือบุคคลอื่นที่อยู่ร่วมในพื้นที่ที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน ซึ่งมีส่วนช่วยในการปรับตัว และเตรียมตัวของนักศึกษาที่ต้องก้าวเข้าสู่สังคมใหญ่ที่มีความหลากหลายมิใช่จำกัดกรอบเพียงแต่ในรั้วมหาวิทยาลัย แต่เนื่องด้วยกรอบของเวลาในการทำการศึกา การกำหนดกรอบที่ทำการศึกาให้สอดคล้องกับเวลาย่อมได้ผลดีต่อการวิจัยมากกว่า ทางผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มประชากรที่สัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยธรรมชาติ (ศูนย์รังสิต) โดยตรงในการเข้าทำการสำรวจ

8.2 ข้อจำกัดของทฤษฎี

แนวคิดทฤษฎีเป็นแนวคิดที่ได้จากการศึกษาจากกลุ่มชุมชนที่มีความแตกต่าง

ทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมกับกลุ่มประชากรของงานวิจัยนี้ คุณลักษณะของกิจกรรมหรือพฤติกรรมย่อมมีความแตกต่างกันด้วยเหตุผลข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงออกทางพฤติกรรมที่บ่งบอกความรู้สึกของผู้ใช้พื้นที่แต่อย่างไรก็ตามในองค์ประกอบคุณลักษณะหลักของกิจกรรมและพฤติกรรมที่ต้องการนำมาศึกษา มีความสอดคล้องกัน คือ การรวมตัวกันของชุมชนและการสนทนากันในกลุ่ม และเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาการนำผลของการวิจัยขั้นนี้ไปใช้ การกำหนดขั้นตอนการวิจัยในส่วนการสำรวจพื้นที่กิจกรรมเพื่อหาความสอดคล้องกันของคุณลักษณะที่ประจักษ์กับคุณลักษณะทางทฤษฎีจึงได้ถูกกำหนดขึ้น

8.3 ข้อจำกัดของช่วงเวลาการทำการวิจัยกับกิจกรรมที่มีผลต่อพฤติกรรมของประชากร

เนื่องจากงานวิจัยนี้ทำการศึกา กิจกรรมและพฤติกรรมของประชากรที่อยู่ในชุมชนมหาวิทยาลัยซึ่งมีความหลากหลายของกิจกรรมในแต่ละช่วงเวลา ทั้งกิจกรรมทางการศึกษาเองหรือกิจกรรมทางสนทนา การ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มีผลต่อพฤติกรรมของชุมชนหรือกลุ่มตัวอย่างในการเข้าใช้พื้นที่กิจกรรมที่ทำการสำรวจ เช่น ในช่วงการสอบ , การซ่อมเชียร์ , ปิดเทอม , การรับน้อง หรือกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นพิเศษมีผลทำให้พฤติกรรมของผู้ที่เข้ามาใช้พื้นที่กิจกรรมที่ทำ

การสำรวจน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งอาจมีผลทำให้พื้นที่ที่มีการรวมตัวกันเป็นประจำ อาจจะว่างเปล่าในช่วงเวลานั้นๆ งานวิจัยชิ้นนี้พยายามหลีกเลี่ยงช่วงเวลาในการเข้าสำรวจพื้นที่ที่จะมีผลกระทบจากเหตุผลข้างต้นแต่อย่างไรก็ตามเนื่องด้วยความหลากหลายของกิจกรรมในแต่ละคณะหรือของมหาวิทยาลัยเอง จึงมีข้อจำกัดในการที่จะไม่ให้มีกิจกรรมที่ทำให้เกิดการโน้มเอียงของพฤติกรรมได้

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

9.1 ได้ทราบถึงจุดเหมือนและจุดต่างของคุณลักษณะของพื้นที่กิจกรรมภายในชุมชน กับคุณลักษณะของพื้นที่ที่สามตามกรอบแนวความคิดคุณลักษณะพื้นที่ที่สาม ของ Ray Oldenburg

9.2 ได้ทราบถึงคุณลักษณะของกิจกรรมและพฤติกรรมของชุมชนภายใน พื้นที่ที่สามในหลาย ๆ ลักษณะ

9.3 ได้ทราบถึงคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่กิจกรรมที่จะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่กิจกรรมของชุมชน

10. คำจำกัดความ

10.1 **ชุมชน** หมายถึง ชุมชน

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต) อันประกอบด้วยนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัย

10.2 มหาวิทยาลัย

หมายถึง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)

10.3 พื้นที่กิจกรรม

หมายถึงพื้นที่ที่ชุมชนมารวมตัวกันมีปฏิสัมพันธ์ สนทนาหรือทำกิจกรรมใดหนึ่งๆ ตามความมุ่งหมายของการจัดเตรียมพื้นที่นั้นๆ หรือตามพฤติกรรมของชุมชนเอง โดยพฤติกรรมหรือกิจกรรมหลักอย่างหนึ่ง คือ การสนทนา

10.4 พื้นที่ทำงาน

พื้นที่ทำงาน หมายถึง พื้นที่เรียนของนักศึกษาหรือพื้นที่ทำงานของอาจารย์หรือบุคลากร

10.5 พื้นที่ที่สาม

พื้นที่ที่สาม มาจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษคำว่า “Third Place” บัญญัติโดยนักสังคมศาสตร์ชาวอเมริกัน Dr. Ray Oldenburg หมายถึง สถานที่ที่มีการพบปะสังสรรค์ที่มีความเป็นกันเองของชุมชนและกิจกรรมหลักคือการพูดคุยสนทนากัน เป็นพื้นที่ที่ไม่ใช่ที่บ้านหรือที่ทำงาน เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญต่อชุมชน เป็นสถานที่ที่มีการ

แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เป็นสถานที่
สร้างมิตรภาพระหว่างกัน โดยไม่มีผู้หนึ่งผู้ใด
เสียความเป็นส่วนตัว ที่ที่ซึ่งไม่มีใครเป็นผู้
เหย้าและผู้เยือนของกันและกัน ที่ซึ่งเป็น
อิสระต่อการมาและจากไป

11. ผลการวิจัย

11.1 ผลการศึกษาความสอดคล้อง
คุณลักษณะของพื้นที่กิจกรรมภายในชุมชน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต) กับ
คุณลักษณะพื้นที่ที่สาม ตามกรอบแนวคิด
คุณลักษณะพื้นที่ที่สามของ Dr. Ray
Oldenburg ด้วยวิธีการประเมิน

พื้นที่ที่เข้าทำการสำรวจเจอพื้นที่
กิจกรรมตามกรอบการพิจารณาตั้งต้น
(ตำแหน่งพื้นที่ในมหาวิทยาลัยแสดงตาม
รูปภาพที่ 3)

พื้นที่ที่ 1 คือพื้นที่พักคอยทางออก
ลานหน้าอาคารเรียนกลุ่มสังคมศาสตร์

พื้นที่ที่ 2 คือพื้นที่พักคอยบริเวณ
คอร์ทกลางในกลุ่มอาคารเรียนและที่ทำการ
คณะสังคมศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์ และ
คณะนิติศาสตร์

พื้นที่ที่ 3 คือพื้นที่พักคอยชั้นหนึ่ง
อาคารสถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร

พื้นที่ที่ 4 คือพื้นที่กิจกรรมใต้ห้อง
ประชุมใหญ่อาคารคณะสถาปัตยกรรม
ศาสตร์และการผังเมือง

พื้นที่ที่ 5 คือพื้นที่พักคอยชั้นหนึ่ง
อาคารปิยชาติ

พื้นที่ที่ 6 คือพื้นที่พักคอยชั้นหนึ่ง
อาคารบรรยายเรียนรวม 1

ตารางที่ 2

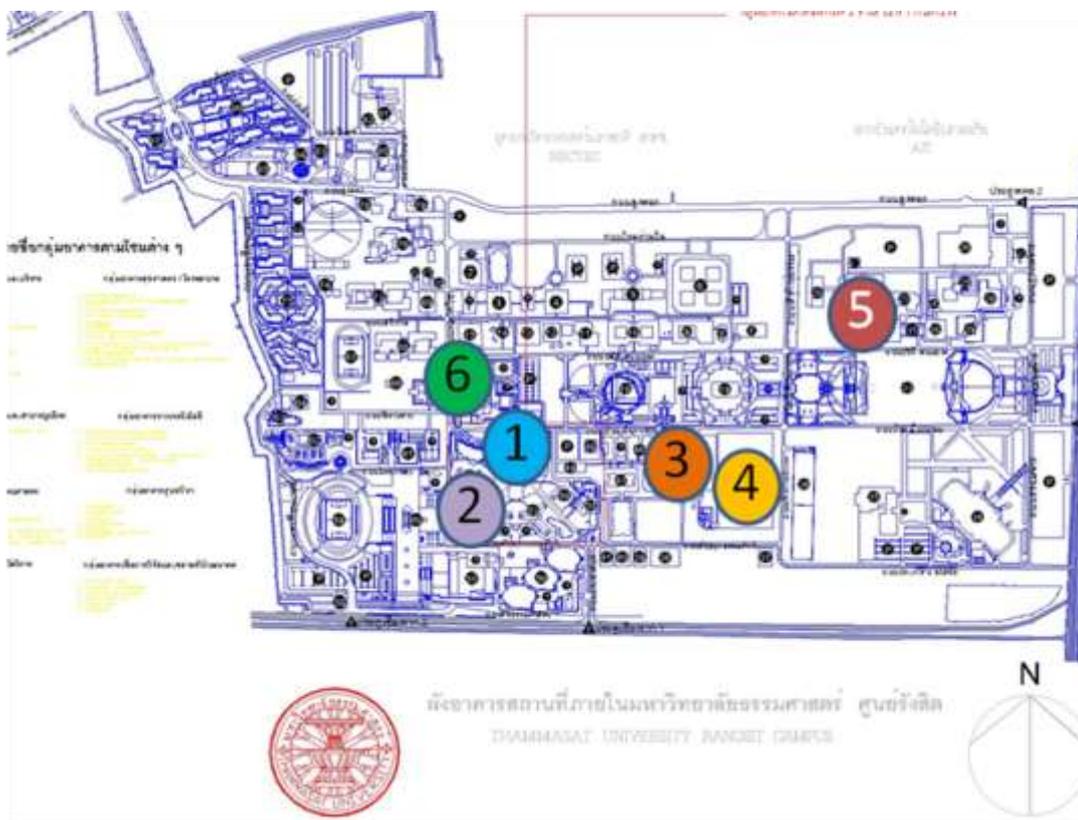
ประเมินผลสำรวจคุณลักษณะของพื้นที่กิจกรรมตามกรอบคุณลักษณะพื้นที่ที่สาม

คุณลักษณะ	ความสอดคล้องกับคุณลักษณะทางทฤษฎี						
	ภายในพื้นที่ที่ทำการสำรวจ (ร้อยละ)						
	พื้นที่ 1	พื้นที่ 2	พื้นที่ 3	พื้นที่ 4	พื้นที่ 5	พื้นที่ 6	รวมเฉลี่ย
1. พื้นที่ตรงกลาง	100	75	75	75	83.33	100	84.72
1.1 คุณลักษณะทางกายภาพ	50	25	25	25	33.33	50	34.72
1.2 คุณลักษณะกิจกรรมหรือพฤติกรรม	50	50	50	50	50	50	50.00
2. มีความเสมอภาค	100	75	75	75	75	87.5	81.25
2.1 คุณลักษณะทางกายภาพ	50	37.5	37.5	37.5	37.5	50	41.67
2.2 คุณลักษณะกิจกรรมหรือพฤติกรรม	50	37.5	37.5	37.5	37.5	37.5	39.58
3. กิจกรรมหลักคือการสนทนา	100	100	100	62.5	100	100	93.75
3.1 คุณลักษณะทางกายภาพ	50	50	50	12.5	50	50	43.75
3.2 คุณลักษณะกิจกรรมหรือพฤติกรรม	50	50	50	50	50	50	50.00
4. พื้นที่ที่เข้าถึงได้ง่ายและสะดวก	91.67	100	91.67	79.17	100	100	93.75
4.1 คุณลักษณะทางกายภาพ	41.67	50	41.67	41.67	50	50	45.84
4.2 คุณลักษณะกิจกรรมหรือพฤติกรรม	50	50	50	37.5	50	50	47.92
5. พื้นที่ที่มีกลุ่มคนที่มาประจำ	62.5	75	75	29.17	62.5	75	63.20
5.1 คุณลักษณะทางกายภาพ	25	25	25	0	25	25	20.83
5.2 คุณลักษณะกิจกรรมหรือพฤติกรรม	37.5	50	50	29.17	37.5	50	42.36
6. พื้นที่ที่มีรูปลักษณ์ที่ธรรมดา	83.33	100	75	100	83.33	100	90.28
6.1 คุณลักษณะทางกายภาพ	33.33	50	25	50	33.33	50	40.28
6.2 คุณลักษณะกิจกรรมหรือพฤติกรรม	50	50	50	50	50	50	50.00
7. พื้นที่ที่มีบรรยากาศสนุกสนาน	62.5	100	62.5	100	62.5	100	81.25
7.1 คุณลักษณะทางกายภาพ	25	50	25	50	25	50	37.50
7.2 คุณลักษณะกิจกรรมหรือพฤติกรรม	37.5	50	37.5	50	37.5	50	43.75
8. พื้นที่ที่เป็นเหมือนบ้านที่อยู่นอกบ้าน	68.75	93.75	90.63	78.13	71.88	100	83.86
8.1 คุณลักษณะทางกายภาพ	37.5	43.75	40.63	28.13	40.63	50	40.11
8.2 คุณลักษณะกิจกรรมหรือพฤติกรรม	31.25	50	50	50	31.25	50	43.75
รวมความสอดคล้องทั้งหมด	83.59	89.84	80.60	74.87	79.82	95.31	84.01

คุณลักษณะพื้นที่ที่สามของชุมชนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)
นายภรณ์พงษ์ เอกบุญชัย

รูปที่ 3

ตำแหน่งพื้นที่กิจกรรมที่เข้าทำการสำรวจตามที่ประจักษ์

ทั้งนี้จากผลการสำรวจพบว่า
 คุณลักษณะของพื้นที่กิจกรรมภายใน
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต) มีความ
 สอดคล้องกับคุณลักษณะตามแนวคิดทฤษฎี
 พื้นที่ที่สามเป็นสัดส่วนโดยรวมร้อยละ 84.0 และ
 หากพิจารณาความสอดคล้องในแต่ละคุณลักษณะ
 พบว่า คุณลักษณะพื้นที่ที่มีกิจกรรมหลักคือการ
 สนทนากับคุณลักษณะของพื้นที่ที่เข้าถึงได้ง่าย
 และสะดวก มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะ
 ทางทฤษฎีมากที่สุด คือร้อยละ 93.8 ทั้งนี้

เนื่องมาจากทุกพื้นที่สามารถเข้าถึงได้สะดวก
 จากสถานที่ทำงานและรูปแบบของโต๊ะและเก้าอี้
 เหมาะสมกับกิจกรรมการสนทนา แต่ใน
 ขณะเดียวกัน คุณลักษณะของพื้นที่ที่กลุ่มคน
 ที่มาประจำหรือขาประจำนั้นมีความสอดคล้อง
 กับแนวคิดทฤษฎีน้อยที่สุด คือร้อยละ 63.2 ทั้งนี้
 เพราะรูปแบบของโต๊ะไม่เกื้อหนุนต่อพฤติกรรม
 ของพวกเขาประจำที่ชอบย้ายโต๊ะแต่อย่างไรก็
 ตาม ก็ยังสามารถพบเห็นร่องรอยพฤติกรรม
 บางอย่าง เช่น การแต่งเติมหรือตกแต่งพื้นที่ และ

หากพิจารณาลงไปในแต่ละพื้นที่ จะพบว่าพื้นที่กิจกรรมภายในอาคารปียชาติและกลุ่มอาคารเรียนสังคมศาสตร์ มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะของพื้นที่ที่มีกลุ่มคนมาประจำน้อยที่สุด คือร้อยละ 62.5

หากพิจารณาผลการประเมิน

คุณลักษณะทางกายภาพและคุณลักษณะของกิจกรรมมีจุดน่าสนใจอยู่ที่พื้นที่กิจกรรมเกือบทุกพื้นที่ที่มีความสอดคล้องทางทฤษฎีในส่วนคุณลักษณะของกิจกรรมหรือพฤติกรรมมากกว่าคุณลักษณะทางกายภาพ ยกเว้นเฉพาะคุณลักษณะของความเสมอภาค ซึ่งหากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่าพื้นที่กิจกรรมส่วนใหญ่ขาดความเป็นสาธารณะทั้ง

มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นคุณลักษณะหนึ่งของความเสมอภาคนั่นเอง

11.2 ผลการศึกษาความต้องการคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ กิจกรรมของชุมชนที่สนับสนุนให้เกิดพื้นที่ที่สามภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต) ตามกรอบแนวคิดคุณลักษณะพื้นที่ที่สาม ของ Dr. Ray Oldenburg แสดงผลการสำรวจตามในตารางที่ 3

ทั้งนี้แนวทางการพิจารณาจะนำข้อมูลการสำรวจที่ได้มาทำการวิเคราะห์หาคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่กิจกรรมที่ควรจะเป็น แสดงกรอบแนวทางการพัฒนาตามองค์ประกอบคุณลักษณะของพื้นที่ที่สามทั้ง 8 ข้อดังนี้

ตารางที่ 3

แสดงผลสำรวจความต้องการคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ กิจกรรมของชุมชนที่สนับสนุนให้
เกิดพื้นที่ที่สามภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)

นิยามแนวความคิด คุณลักษณะทางกายภาพ	ตัวชี้วัด	ผลสำรวจ สัดส่วนร้อยละ
1. พื้นที่ตรงกลาง		
1.1 ตำแหน่งที่ตั้งในพื้นที่ตรงกลาง	1.1.1 พื้นที่ส่วนกลางภายในแต่ละคณะ	35.5
	1.1.2 พื้นที่ส่วนกลางภายในมหาวิทยาลัย	61.2
	1.1.3 อื่น ๆ	3.3
		100
1.2 ความเป็นสาธารณะภายในมหาวิทยาลัย	1.2.1 หอพักภายในมหาวิทยาลัย	14.1
	1.2.2 บริเวณใกล้ทางออกไปหอพักภายนอก	9.0
	1.2.3 โรงอาหารกลาง	10.3
	1.2.4 ห้องสมุดบิว	19.3
	1.2.5 สโมสรนักศึกษา	4.9
	1.2.6 ทางเดินหลักภายในมหาวิทยาลัย	30.3
	1.2.7 ไม่มีความคิดเห็น	5.4
	1.2.8 อื่น ๆ	6.7
		100
2. พื้นที่ที่มีความเสมอภาค		
2.1 การจัดวางที่นั่งไม่แบ่งประเภทผู้ใช้	2.1.1 จัดที่นั่งรวมกันระหว่างนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากร	41.6
	2.1.2 จัดที่นั่งของอาจารย์และบุคลากรแยกต่างหากจากที่นั่งนักศึกษา	56.8
	2.2.3 อื่น ๆ	1.5
		100
2.2 มีความเสมอภาคจากตำแหน่งที่ตั้ง	2.2.1 พื้นที่ส่วนกลางภายในมหาวิทยาลัย	35.5
	2.2.2 พื้นที่ส่วนกลางภายในแต่ละคณะ	61.2
	2.2.3 อื่น ๆ	3.3
		100
3. พื้นที่ที่มีกิจกรรมหลักคือการสนทนา		
3.1 รูปแบบการจัดวางที่นั่งส่งเสริมกิจกรรมการสนทนา	3.1.1 โต๊ะสี่เหลี่ยมเก้าอี้แยกอิสระ	18.0
	3.1.2 โต๊ะสี่เหลี่ยมยาวม้านั่งยาวติดกับโต๊ะ (ดูภาพที่ 4 ประกอบ)	63.2
	3.1.3 โต๊ะกลมเก้าอี้แยกอิสระ	17.7
	3.1.4 อื่น ๆ	1.0
		100

ตารางที่ 3 (ต่อ)

แสดงผลสำรวจความต้องการคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ กิจกรรมของชุมชนที่สนับสนุนให้
เกิดพื้นที่ที่สามภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)

นิยามแนวความคิด คุณลักษณะทางกายภาพ	ตัวชี้วัด	ผลสำรวจ สัดส่วนร้อยละ
3.2 มีพื้นที่สำหรับกิจกรรมที่ส่งเสริมการ สนทนา	3.2.1 มีพื้นที่สำหรับขายอาหารและเครื่องดื่ม 3.2.2 มีพื้นที่สำหรับโต๊ะพูล 3.2.3 มีพื้นที่สำหรับ โต๊ะเล่นเกมสโบล 3.2.4 มีพื้นที่สำหรับอินเทอร์เน็ต 3.2.5 มีพื้นที่สำหรับมุมอ่านหนังสือ 3.2.6 มีพื้นที่สำหรับห้องออกกำลังกาย 3.2.7 มีพื้นที่สำหรับห้องซ้อมดนตรี 3.2.8 มีพื้นที่สำหรับที่โล่งสำหรับทำกิจกรรม 3.2.9 อื่น ๆ	32.1 2.3 1.5 31.6 10.5 4.6 3.1 13.4 0.8
		100
4. พื้นที่ที่มีการเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก		
4.1 ตำแหน่งที่ตั้งสะดวกในการเข้าถึง	4.1.1 เข้าถึงพื้นที่ได้โดยทางเท้า 4.1.2 เข้าถึงพื้นที่ได้โดยรถประจำทาง 4.1.3 เข้าถึงพื้นที่ได้โดยจักรยาน 4.1.4 เข้าถึงพื้นที่ได้โดยรถยนต์ส่วนตัว 4.1.5 อื่น ๆ	67.9 15.2 8.0 5.7 3.3
		100
4.2 ช่วงเวลาการเปิดให้เข้าใช้พื้นที่สะดวก	4.2.1 ตลอด 24 ชั่วโมง 4.2.2 เวลา 6.00 – 18.00 น. 4.2.3 เวลา 6.00 – 21.00 น. 4.2.4 ไม่มีความคิดเห็น 4.2.5 เสนอแนะ	47.8 6.9 37 1.5 6.7
		100
5. พื้นที่ที่มีกลุ่มคนที่มาเป็นประจำ (ขาประจำ)		
5.1 มีพื้นที่ให้ชุมชนมารวมตัวกันเป็นประจำ	ใช้ตัวชี้วัดเดียวกันกับคุณลักษณะของพื้นที่ตรงกลาง และพื้นที่ที่เข้าถึงได้สะดวก	
5.2 รูปแบบของที่นั่งง่ายต่อการปรับเปลี่ยนใช้ สอย	ใช้ตัวชี้วัดเดียวกันกับคุณลักษณะของพื้นที่ที่มีการ สนทนาเป็นกิจกรรมหลัก	
6. พื้นที่ที่มีรูปลักษณ์ที่ธรรมดา		
6.1 อาคารมีรูปแบบธรรมดาไม่โดดเด่น	6.1.1 จัดสร้างอาคารใหม่ 6.1.2 พัฒนาอาคารเดิม 6.1.3 อื่น ๆ	42.4 55.0 2.6
		100.0

ตารางที่ 3 (ต่อ)

แสดงผลสำรวจความต้องการคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่กิจกรรมของชุมชนที่สนับสนุนให้
เกิดพื้นที่ที่สามภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)

นิยามแนวความคิด คุณลักษณะทางกายภาพ	ตัวชี้วัด	ผลสำรวจ สัดส่วนร้อยละ
6.2 พัฒนาอาคารเดิม	6.2.1 โรงอาหารกลาง 6.2.2 สโมสรนักศึกษา 6.2.3 ห้องสมุดปวย 6.2.4 อาคารบรรยายรวม 6.2.5 อาคารศูนย์กีฬา 6.2.6 อื่น ๆ	16.5 12.9 22.9 29.0 11.3 7.5
		100
7. พื้นที่ที่มีบรรยากาศสนุกรสนาน		
7.1 เป็นพื้นที่ที่มีบริเวณที่รองรับกิจกรรมที่ สนุกรสนาน	ใช้ตัวชี้วัดเดียวกันกับคุณลักษณะของพื้นที่ตรงกลางและ พื้นที่ที่เข้าถึงได้สะดวก	
7.2 เป็นพื้นที่ที่มีบริเวณที่รองรับกิจกรรมที่ เกื้อหนุนกิจกรรมที่สนุกรสนาน	ใช้ตัวชี้วัดเดียวกันกับคุณลักษณะของพื้นที่ที่มีการสนทนา เป็นกิจกรรมหลัก เฉพาะข้อ 3.2	
8. พื้นที่ที่เป็นเหมือนบ้านที่อยู่นอกบ้าน		
8.1 เป็นศูนย์รวมการบริหารจัดการ	ใช้ตัวชี้วัดเดียวกันกับคุณลักษณะพื้นที่ตรงกลาง, พื้นที่ที่มี การสนทนาเป็นกิจกรรมหลัก, พื้นที่ที่เข้าถึงได้สะดวก และ พื้นที่ที่มีรูปลักษณ์ธรรมชาติ	
8.2 พื้นที่ที่ให้ความรู้สึกถึงการควบคุม สภาพแวดล้อมได้	ใช้ตัวชี้วัดเดียวกันกับคุณลักษณะพื้นที่ตรงกลาง, พื้นที่ที่มี การสนทนาเป็นกิจกรรมหลัก, พื้นที่ที่เข้าถึงได้สะดวก และ พื้นที่ที่มีรูปลักษณ์ธรรมชาติ	
8.3 เป็นพื้นที่ที่ให้ความรู้สึกมีชีวิตชีวา		
8.3.1 โทนสี	8.3.1.1 โทนสีอบอุ่น 8.3.1.2 โทนสีสดใส 8.3.1.3 โทนสีสีสันจัดจ้าน 8.3.1.4 โทนสีมีว้าว 8.3.1.5 อื่น ๆ	18.0 71.2 9.0 0.3 1.5
		100.0
8.3.2 วัสดุงานตกแต่ง	8.3.2.1 วัสดุไม้ธรรมชาติ 8.3.2.2 วัสดุเหล็กมันวาว 8.3.2.3 วัสดุปูนโชว์ผิวสีตามธรรมชาติ 8.3.2.4 วัสดุนั่งทาสี 8.3.2.5 อื่น ๆ	46.3 11.3 8.2 31.4 2.8
		100.0

ตารางที่ 3 (ต่อ)

แสดงผลสำรวจความต้องการคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ กิจกรรมของชุมชนที่สนับสนุนให้
เกิดพื้นที่ที่สามภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)

นิยามแนวความคิด คุณลักษณะทางกายภาพ	ตัวชี้วัด	ผลสำรวจ สัดส่วนร้อยละ
8.4 วัสดุที่มีความรู้สึกอบอุ่น	8.4.1 วัสดุไม้ธรรมชาติ 8.4.2 วัสดุเหล็กม้วน 8.4.3 วัสดุปูนซีเมนต์ตามธรรมชาติ 8.4.4 วัสดุผนังทาสี 8.4.5 อื่น ๆ	71.2 1.5 10.5 14.1 2.6
		100
8.5 พื้นที่ที่มีความรู้สึกผ่อนคลาย		
8.5.1 โทนสี	8.5.1.1 โทนสีอบอุ่น 8.5.1.2 โทนสีสดใ 8.5.1.3 โทนสีสีน้ำตาลจืดจาง 8.5.1.4 โทนสีมัวมัว 8.5.1.5 อื่น ๆ	54.8 38.8 0.3 2.1 4.1
		100
8.5.2 วัสดุงานตกแต่ง	8.5.2.1 วัสดุไม้ธรรมชาติ 8.5.2.2 วัสดุเหล็กม้วน 8.5.2.3 วัสดุปูนซีเมนต์ตามธรรมชาติ 8.5.2.4 วัสดุผนังทาสี 8.5.2.5 อื่น ๆ	74.6 2.6 11.3 8.7 2.8
		100
8.6 พื้นที่ที่มีความรู้สึกพึงพอใจ		
8.6.1 โทนสี	8.6.1.1 โทนสีอบอุ่น 8.6.1.2 โทนสีสดใ 8.6.1.3 โทนสีสีน้ำตาลจืดจาง 8.6.1.4 อื่น ๆ	46.3 46.5 1.8 5.4
		100
8.6.2 รูปแบบวัสดุเฟอร์นิเจอร์	8.6.2.1 เฟอร์นิเจอร์ไม้สีธรรมชาติ 8.6.2.2 เฟอร์นิเจอร์ไม้สีพื้น 8.6.2.3 เฟอร์นิเจอร์เหล็ก 8.5.2.5 อื่น ๆ	74.3 15.7 4.4 5.7
		100

ตารางที่ 3 (ต่อ)

แสดงผลสำรวจความต้องการคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ กิจกรรมของชุมชนที่สนับสนุนให้
เกิดพื้นที่ที่สามภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)

นิยามแนวความคิด คุณลักษณะทางกายภาพ	ตัวชี้วัด	ผลสำรวจ สัดส่วนร้อยละ
8.6.3 รูปแบบผนัง	8.6.3.1 ผนังกระจกใสโปร่ง (ดูภาพที่ 5 ประกอบ)	62.2
	8.6.3.2 ผนังทึบทาสี	8.5
	8.6.3.3 ไม่มีผนังเปิดโล่ง	28.0
	8.6.3.4 อื่น ๆ	1.3
		100
9. ความคิดเห็นของชุมชนต่อการที่ มหาวิทยาลัยจะพัฒนาหรือส่งเสริมให้มี พื้นที่ที่สาม	9.1 เห็นด้วย	96.9
	9.2 ไม่เห็นด้วย	1.0
	9.3 อื่น ๆ	2.1
		100

11.2.1 จากการศึกษาคูณลักษณะทาง
กายภาพของตำแหน่งที่ตั้งตามกรอบทฤษฎี
คุณลักษณะของพื้นที่ตรงกลางพบว่าชุมชน
โดยส่วนใหญ่ต้องการให้พื้นที่ที่สามอยู่
บริเวณส่วนกลางของมหาวิทยาลัย คิดเป็น
ร้อยละ 61.2

11.2.2 จากการศึกษาคูณลักษณะทาง
กายภาพของตำแหน่งที่ตั้งตามกรอบทฤษฎี
คุณลักษณะของพื้นที่ตรงกลางและ
คุณลักษณะของการเข้าถึงพื้นที่ที่ง่ายและ
สะดวกพบว่า ชุมชนต้องการให้พื้นที่ที่สาม
อยู่ใกล้ทางเดินหลักภายในมหาวิทยาลัยมาก
ที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.3

11.2.3 จากการศึกษาคูณลักษณะทาง
กายภาพของตำแหน่งที่ตั้งตามกรอบทฤษฎี
คุณลักษณะของพื้นที่ตรงกลาง และ
คุณลักษณะของรูปลักษณะที่ธรรมดาพบว่า
ทางชุมชนมีความต้องการองค์ประกอบของ
คุณลักษณะดังนี้

11.2.3.1 ต้องการให้พัฒนาอาคารเดิม
มากกว่าการก่อสร้างอาคารใหม่ ทั้งนี้คิดเป็น
ร้อยละ 55.0

11.2.3.2 หากพัฒนาอาคารเดิมต้องการให้
พัฒนาอาคารบรรยายรวมมากที่สุด คิดเป็น
ร้อยละ 29.0

11.2.4 จากการศึกษาคุณลักษณะทางกายภาพของการกำหนดการใช้พื้นที่ภายในพื้นที่ที่สามตามกรอบทฤษฎีคุณลักษณะของพื้นที่ที่มีความเสมอภาค ทางชุมชนมีความต้องการองค์ประกอบของคุณลักษณะ ดังนี้

11.2.4.1 ที่ตั้งต้องการให้อยู่ส่วนกลางภายในมหาวิทยาลัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.2

11.2.4.2 การจัดวางที่นั่งต้องการให้แบ่งระหว่างอาจารย์ นักศึกษา และบุคคลากรมากที่สุด ทั้งนี้คิดเป็นร้อยละ 41.6

11.2.5 จากการศึกษาคุณลักษณะทางกายภาพของการจัดวางที่นั่งตามกรอบทฤษฎีคุณลักษณะของพื้นที่ที่กิจกรรมหลักคือการสนทนา (รูปแบบการจัดวางที่นั่งที่เกื้อหนุนกิจกรรมการสนทนา) พบว่ารูปแบบโต๊ะและเก้าอี้ที่ชุมชนโดยส่วนใหญ่ชอบนั่งในการสนทนามากที่สุดคือรูปแบบโต๊ะสี่เหลี่ยมยาวม้านั่งติดกับโต๊ะคิดเป็น ร้อยละ 63.2 (แสดงรูปแบบตามรูปที่4)

รูปที่ 4 แสดงรูปแบบโต๊ะสี่เหลี่ยมยาวม้านั่งติดกับโต๊ะ

11.2.6 จากการศึกษาคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่กิจกรรมตามกรอบทฤษฎีคุณลักษณะของพื้นที่ที่มีกิจกรรมหลักคือการสนทนา (กิจกรรมที่เกื้อหนุนการสนทนา) พบว่าชุมชนต้องการให้มีกิจกรรมขายอาหารและเครื่องดื่มในพื้นที่มากที่สุดคือร้อยละ 32.1 และต้องการให้มีกิจกรรมอินเตอร์เน็ตรองลงมาคือ ร้อยละ 31.6

11.2.7 จากการศึกษาคุณลักษณะทางกายภาพของการเข้าถึงพื้นที่ตามกรอบทฤษฎีคุณลักษณะของพื้นที่ที่เข้าถึงได้ง่ายและสะดวก (วิธีการเข้าถึงพื้นที่) พบว่าคนในชุมชนส่วนใหญ่ต้องการเข้าถึงพื้นที่ที่สามจากทางเดินเท้ามากที่สุดคือร้อยละ 67.9

11.2.8 จากการศึกษาคุณลักษณะทางกายภาพของการเข้าถึงพื้นที่ตามกรอบทฤษฎีคุณลักษณะของพื้นที่ที่เข้าถึงได้ง่ายและสะดวก (ช่วงเวลาที่สะดวกในการเข้าใช้พื้นที่) พบว่าชุมชนมีความต้องการให้พื้นที่ที่สามเปิดให้เข้าใช้บริการได้ตลอด 24 ชั่วโมงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.8

11.2.9 จากการศึกษาคุณลักษณะทางกายภาพของรูปแบบอาคารตามกรอบทฤษฎีคุณลักษณะของพื้นที่ที่มีรูปลักษณะที่ธรรมดา (อาคารดั้งเดิมภายในมหาวิทยาลัย) พบว่าหากทางมหาวิทยาลัยมีความจำเป็นที่ต้อง

พัฒนาพื้นที่ที่สามโดยใช้อาคารเดิมภายใน มหาวิทยาลัยชุมชนต้องการให้พัฒนาอาคารบรรยายรวมมากที่สุดคือร้อยละ 29.0 และทั้งนี้ความคิดเห็นของคนในชุมชนต้องการให้พัฒนาอาคารเดิมมาเป็นพื้นที่ที่สามมากกว่า จัดสร้างอาคารใหม่ คิดเป็นร้อยละ 55.0

11.2.10 จากการศึกษาคุณลักษณะทางกายภาพของงานตกแต่งภายในตามกรอบทฤษฎีคุณลักษณะของพื้นที่ที่เป็นเหมือนบ้านที่อยู่นอกบ้านพบว่า

1. คุณลักษณะของงานตกแต่งที่ชุมชนมีความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมเมื่อเข้าไปใช้ในพื้นที่ มีดังนี้

- โทนสีสดใส คือ โทนสีในงานตกแต่งที่ชุมชนมีความพึงพอใจมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 46.5

- เฟอร์นิเจอร์ไม้สีธรรมชาติ คือ รูปแบบเฟอร์นิเจอร์ที่คนในชุมชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจคิดเป็น ร้อยละ 74.3

- รูปแบบผนังกระจกโปร่งใส (รูปที่ 5) คือรูปแบบผนังที่คนในชุมชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจคิดเป็นร้อยละ 62.2

รูปที่ 5 แสดงรูปแบบผนังกระจกโปร่งใส

2. คุณลักษณะของงานตกแต่งที่ชุมชนมีความรู้สึกผ่อนคลายเมื่อเข้าไปใช้ในพื้นที่

- โทนสีอบอุ่นคือ โทนสีในงานตกแต่งที่คนในชุมชนส่วนใหญ่มีความรู้สึกผ่อนคลาย คิดเป็นร้อยละ 54.8

- ไม้คือ วัสดุในงานตกแต่งที่คนในชุมชนส่วนใหญ่มีความรู้สึกผ่อนคลาย คิดเป็นร้อยละ 74.6

3. คุณลักษณะของงานตกแต่งที่ชุมชนมีความรู้สึกมีชีวิตชีวาเมื่อเข้าไปใช้ในพื้นที่

- โทนสีสดใส คือ โทนสีในงานตกแต่งที่คนในชุมชนส่วนใหญ่มีความรู้สึกมีชีวิตชีวา คือ ร้อยละ 71.2

- ไม้ คือ วัสดุในงานตกแต่งที่ชุมชนมีความรู้สึกมีชีวิตชีวามากที่สุดคือ ร้อยละ 46.3

ทั้งนี้คนในชุมชนส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 96.9 เห็นด้วยหากทางมหาวิทยาลัยต้องการจะพัฒนาหรือส่งเสริมให้มีพื้นที่ที่สามใน

ชุมชนมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ (ศูนย์
รังสิต)

สรุปข้อเสนอแนะ

การพัฒนาพื้นที่กิจกรรมภายใน
มหาวิทยาลัยเพื่อประโยชน์สำหรับชุมชน
โดยการนำกรอบแนวคิดทฤษฎีคุณลักษณะ
ของพื้นที่ที่สามมาเป็นแนวทางการศึกษานั้น
พบว่า คุณลักษณะของพื้นที่กิจกรรมใน
ปัจจุบัน ภายในมหาวิทยาลัยตามที่ปรากฏ มี
คุณลักษณะที่สอดคล้องกับทฤษฎีถึงร้อยละ
85.01 จากผลการสำรวจข้างต้นทำให้พอ
สรุปได้ว่า การนำกรอบแนวคิดทฤษฎีมาเป็น
แนวทางการสำรวจความต้องการของชุมชน
ต่อพื้นที่กิจกรรมที่สนับสนุนให้เกิดพื้นที่ที่
สามน่าจะได้ผลในเชิงบวก แต่อย่างไรก็ตาม
หากพิจารณาผลการสำรวจความต้องการ
ของชุมชนพบว่า มีบางคุณลักษณะที่ชุมชน
ต้องการไม่สอดคล้องตามทฤษฎี ซึ่งหาก
พิจารณาความต่างของที่มาของทฤษฎีและ
ที่มาของผลการสำรวจ อาจสรุปได้เป็น
2 ประเด็น คือ

1. ทฤษฎีพื้นที่ที่สามเป็นทฤษฎีที่มีพื้น

ฐานข้อมูลจากชุมชนในสภาพแวดล้อมของ
เชื้อชาติและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากชุมชน
ที่ทำการสำรวจ

2. ทฤษฎีพื้นที่ที่สามเป็นทฤษฎีที่มี

พื้นฐานข้อมูลจากชุมชนที่มีกิจกรรมและ
พฤติกรรมแตกต่างจากชุมชนที่ทำการสำรวจ
จากความต่างของผลการศึกษาและทฤษฎี
ในบางคุณลักษณะทำให้พอสรุปได้ว่า การ
นำแนวคิดทฤษฎีพื้นที่ที่สาม มาเป็นกรอบ
แนวทางในการศึกษามีความเป็นไปได้ แต่
อย่างไรก็ตามการให้ความสำคัญกับความ
สอดคล้องของทฤษฎีกับคุณลักษณะของ
ชุมชนในแต่ละชุมชนก่อนนำมาเป็นแนวทาง
การศึกษาย่อมลดความเบี่ยงเบนของข้อมูล
อันเกิดจากข้อแตกต่างตามประเด็นที่กล่าว
มาข้างต้น

17. รายการอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา.(2552). กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว15 ปี. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2552, จาก <http://www.mua.go.th>
- สุรพงษ์ ชูเดช และวิภาวี เขี่ยมวรเมธ.(2545). ตัวแปรในการทำนายสุขภาพจิตและการปรับตัวของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วารสารวิจัยและพัฒนา มจร, ปีที่5 (ฉบับที่ 3), 215.
- Dr. Ray Oldenburg. (1989). The Great Good Place (3). United States of America: Dapo Press.
- James Burlage and Wendell Brase. (1997). Campus Architecture that Shapes Behavior, 1997. The Best of Planning for higher Education (2). United States of America: Planning for Higher Education.
- Ellen Santasiero. (2002). The “Third Place” Essential for Campuses and for Communities. The Lawlor Review, 2002 (11), 10, สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2552, จาก <http://www.thelawlogroup.com>
- Ray Oldenburg. (1997). Making College a Great Place to Talk. The Best Planning for Higher Education (2). United States of America. Planning for Higher Education.
- Ernest Pascarella and Patrick Terenzini (1997). Designing Colleges for Greater Learning. The Best Planning for Higer Educatio. (2) United States of America. Planning for Higher Education.
- Gordon Hood. (2008). The Next Great Place on Campus. สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม 2552, จาก <http://www.universitybusiness.com>